

Uitwerking thema-tafels Symposium Beter benutten van gemeenschapskracht, 19 september 2019

Tafel 1a Kwaliteitseisen aan bewonersinitiatieven en maatschappelijke meerwaarde; casus dagbegeleiding (right to challenge) door buurthuis De Nieuwe Jutter

Samenwerkingsissues/dilemma's en vragen:

- Wat hoort versus wat is de bedoeling
- Maak/houd je je afhankelijk van de gemeente of ga je het als initiatief lekker zelf doen?
Speelveld: Bewoners/gemeenschappen / overheid / markt
- Wat is de angst? (JT van wie? Gemeente of bewonersinitiatief?)

Inzichten:

- Omdenken: waar is het wel gelukt hoogwaardige zorg te leveren onafhankelijk van verzekeraars → hospices, Thomashuizen, papagero-huis, kerken, zonnebloem
- Laat zien waar je trots op bent/ delen
- Gaat ook om niet voor spek en bonen meedoen → erkenning
- Focus op waar je energie van krijgt
- Gemeente moet gaan leren van bewonersinitiatieven
- Steun-cirkel/hulp vragen (JT: door bewonersinitiatief of door gemeente?)
- Grootste tegenkracht: professionals

Oplossingsrichtingen/ wat is er nodig / van wie

- Omdenken: maatschappelijke aandeelhouders, andere verdienmodellen
- Zoeken naar andere aanvliegeroutes (niet blijven hangen in zoektocht naar inkoop): concept van maken
- Concept van maken, verspreiden/kopiëren

Tafel 1b: Kwaliteitseisen aan bewonersinitiatieven en maatschappelijke meerwaarde; casus dagbegeleiding (right to challenge) door buurthuis De Nieuwe Jutter

- Voor en met mensen
- Iemand nodig die over de schouder meekijkt
- Iets toevoegen aan de wijk
- Laat het natuurlijk groeien
- Codes en geen regels
- Geen garanties en diploma's

Tafel 2: Een gelijk speelveld voor dorps huis Fort Vreeswijk

Situatieschets en knelpunten

De bewoners van de wijk Vreeswijk in Nieuwegein voeren al vijf jaar het beheer over de wijkaccommodatie Fort Vreeswijk/Dorps huis. Er zijn meer dan 100 vrijwilligers en zo'n 30.000 bezoekers per jaar. Er is veel geld geïnvesteerd in het achterstallig onderhoud, waarbij de bewoners zelf drie en een half ton hebben bijgedragen en de gemeente zeven ton. De bewoners betalen jaarlijks ruim 60.000 huur. Voor de ontwikkeling van het fort/dorps huis zijn de ontwikkelingen in het gemeentelijk beleid van belang. De gemeente wil bijvoorbeeld in elke wijk een fysieke ontmoetingsplek opzetten. Het fort/ dorps huis vervult die functie al in de wijk Vreeswijk.

De gemeente maakt echter niet de indruk het fort/dorps huis te zien als een volwaardige maatschappelijke partij die belangrijke gemeenschapstaken verricht. De gemeente ziet het fort/dorps huis als een van de marktpartijen, in plaats van als een collectiviteit van burgers die de verantwoordelijkheid voor hun leefomgeving op zich nemen. De huur voor het fort/dorps huis is bijvoorbeeld marktconform, er lijkt nauwelijks oog voor de brede maatschappelijke meerwaarde van het initiatief. Verder functioneren de afdelingen sociaal domein en ruimtelijke ordening langs elkaar, zodat er niet één gemeenschappelijke lijn van de gemeente is. Ook hebben de ambtenaren van het sociaal domein hun eigen projecten, en betrekken ze het dorps huis niet bij de (uitvoering van) die projecten. Ten slotte zien professionele welzijns- en zorginstellingen het fort/dorps huis als een concurrent en bedreiging.

Oplossingen

In het gesprek met de deelnemers aan de thematafel worden diverse (deel)oplossingen genoemd. Het belangrijkste punt is dat het initiatief en gemeente samen een verhaal dienen op te bouwen waarin de maatschappelijke meerwaarde van het initiatief wordt gezien en erkend. De gemeente lijkt het fort/dorps huis te zien als een aparte activiteit van een aantal burgers, terwijl het een volwaardige maatschappelijke partij is die belangrijke gemeenschapstaken verricht op het gebied van het sociaal domein en de lokale democratie. Zoals het verrichten van vrijwilligersactiviteiten, bieden van vormen van dagbesteding en maatschappelijke activiteiten en versterken van de betrokkenheid van burgers bij hun gemeenschap.

De relatie tussen het dorps huis en de gemeente zal niet veranderen als de gemeente blijft denken in termen van een groepje burgers die een subsidie kan krijgen of een marktpartij die marktconforme prijzen moet betalen. Terwijl het gaat om zelfsturing door mondige burgers die zelf de verantwoordelijkheid op zich nemen voor belangrijke maatschappelijke taken. Het fort/dorps huis heeft zelfs de kern in zich van een wijkdemocratie waarin bewoners de toekenning van middelen in de wijk bepalen.

Uitgaande van die andere zienswijze kan het fort/dorps huis haar eigen beleid verder ontwikkelen en daarbij gebruik maken van actuele ontwikkelingen, zoals het right to challenge en de transformatie van het sociaal domein. Het right to challenge geeft burgers immers het recht om de gemeente uit te dagen als zij denken bepaalde gemeenschapstaken beter, efficiënter en goedkoper te kunnen uitvoeren. De noodzakelijke transformatie van het sociaal domein kan alleen plaatsvinden als er meer taken en verantwoordelijkheden worden neergelegd bij meer zelfredzame en participerende burgers.

Kortom, het zou niet meer moeten gaan om een min of meer welwillende gemeente die een willekeurige subsidie toekent, maar om burgers die zelf de gemeenschapskracht versterken en daarvoor gemeenschapsmiddelen inzetten.

Andere oplossingen die werden genoemd:

- ontwikkelen van een eigen beleid en business case om financieel onafhankelijk te worden;
- proberen het gebouw in eigendom verkrijgen (zodat niet meer huur hoeft te worden betaald);
- plannen van gecombineerde gesprekken met ambtenaren van de afdelingen sociaal domein en ruimtelijke ordening van de gemeente;
- de gemeente kan eisen stellen aan welzijnsinstellingen om wijkbewoners actief te betrekken en invloed te geven op hun activiteiten (bijvoorbeeld door het opstellen van een wijkplan);
- de gemeente kan aan de zorg- en welzijnsinstellingen een hogere huurprijs vragen dan aan bewonersinitiatieven (die immers de extra maatschappelijke meerwaarde van natuurlijke betrokkenheid van burgers hebben);
- genereren van veel publiciteit, waarin ook de ondersteuning door de gemeente wordt benadrukt.

Onderzoeksthema's en kennisagenda

Het fort/dorps huis heeft diverse praktische en beleidsvragen rond de relatie met de gemeente, financieringsmogelijkheden, de verhouding tot instellingen en de ontwikkeling van de organisatie. Deze vragen kunnen het beste via een vorm van actie-onderzoek worden onderzocht, omdat het initiatief er dan praktisch baat bij heeft. Een belangrijk actiepunt voor het fort/dorps huis waarin wellicht begeleiding mogelijk is, kan zijn het gesprek door de bewoners over de toekomst van de wijk: hoe kunnen het gezamenlijk eigenaarschap en de zelfsturing van de bewoners gerealiseerd worden?

Tafel 3: Werken vanuit één dorpsaanpak voor welzijn en zorg, casus: Dorpscoöperatie Hollandsche Veld Verbindt

Samenwerkingsissues/dilemma's/vragen:

- Initiatief écht vanuit inwoners → hoe vinden/creëren?

Inzichten:

- Anders denken begint op de opleiding
- Momentum vasthouden door systeem/regels niet leidend te laten zijn
- Strijdigheid van landelijk wetgevingsbeleid versus decentralisatie wmo (bijv: pilot hulp bij huishouden)
- Veranderingen door politieke beslissingen is probleem (*JT: hoe wordt dit bedoeld?*)

Oplossingen/wat is er nodig?/ van wie:

- Domeinoverstijgend opleiden
- Lef bij professionals/ambtenaren/bestuurders
- Eerlijke en open communicatie → dubbele agenda's benoemen
- Mobiliseren hulpvragers hbh richting gemeente (toegevoegde waarde dorpsondersteuner/ algemene voorziening) *JT: wat betekent hbh?*
- Alléén onderwerpen oppakken die door inwoners als probleem ervaren worden

Tafel 4: Hoe maak je bewoners mede-eigenaar van jouw initiatief? Casus: Indekerengezond, Leidscherijn, initiatief van Lister/Altrecht

Inzichten

- Eerst ontmoeting
- Leren kennen
- Ruimte scheppen
- In gesprek
- Aan tafel
- Kracht 65 plus
- Rol als bewoner
- Buurt bepaalt prio's
- Professionals: ondernemers!
- Raak drive professionals
- Vanuit passie kom je verder

Tafel 5a: Werken aan een gezonde en vitale wijk: co-creatie van bewoners en wijkprofessionals. Casus: Samen Maken We Nieuwland

Samenwerkingsissues/dilemma's/vragen

- Van onderop: wat wil je en wat zijn je talenten
- Vertrouwen
- Gelijkwaardigheid

Inzichten

- Wat wil je, wat kun je, wat heb je nodig en wat kunnen jullie zelf?
- Waarderende dialoog vanuit verschillende perspectieven
- Juiste mensen op de juiste/eigen plek
- Betekenis maakt gelukkig

Oplossingen/wat is er nodig?/van wie?

- Gebruiken van netwerk, lokaal/persoonlijk
- Positieve gezondheid
- Verbindende thema's
- Dialoog – trappenhuis: thema's voor dialoog
- Focus op wat wel luikt
- Verbinding en Community
-

Tafel 5b: Werken aan een gezonde en vitale wijk: co-creatie van bewoners en wijkprofessionals. Casus: Samen Maken We Nieuwland

Samenwerkingsissues/dilemma's/vragen

- Klein bewonersinitiatief is veel groter, dit lijkt niet de bedoeling te zijn
- Te vroeg
- Te innovatief
- Veel partijen en ideeën voor gezonde en vitale wijk: hoe samen afstemmen en regie houden?

Inzichten

- Alliantievorming
- Venijn in de start
- Transparantie
- Eerlijk (maar niet altijd)
- Energie creëren, BNZZ
- Bewonersinitiatief fijn, maar ook angst voor B.I. (van gemeente & organisaties)
- Bewonersinitiatief. Vaak "ja maar", beter "ja en"
- Gebrek aan continuïteit en professionaliteit (*JT: bij of van wie?*)

Oplossingen/wat is er nodig?/van wie?

- Wat is psychologie van de dynamiek?
- Investeer in uitkomst en proces

VERTROUWEN

Tafel 6: Sociaal ondernemerschap in het sociaal domein, casus: Wederkeer Nieuwegein

Samenwerkingsissues/dilemma's/vragen

- Krijgen van voldoende deelnemers voor dagbesteding (diverse sociale ondernemers aanwezig)

Inzichten

- Zorgorganisaties zien sociaal ondernemer als concurrent op gebied van dagbesteding

Oplossingen/wat is er nodig?/van wie?

- Netwerk van ambassadeurs maken van deelnemers aan activiteiten
- Samenwerken met burgerinitiatieven
- Met wethouder in gesprek over rol gemeente.